

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. XIX. Tobias junior orationis crebræ studiosissimus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

tuendas: nihilominus cunctamur, & occasione non utimur. Quanta ubique precandi occasio! tot templa, tot aedes sacrae, tot sacella, tot domi recessus & loca sola, tot exhortationes ad precandum, tot bene precantium exempla. Nihilominus occasione non utimur, & tot horas garulis nugis transmittimus. O aurea occasio, ubi transferis, quam eris plumbea! Et quanta occasio jejunandi? moment statim dies, cineralium tempus, Ecclesiae leges, Christi praesens memoria. Quanta porro est occasio patendi pro Christo? Nullius rei vilior est annona quam afflictionis & poenarum. Nusquam deesse potest, quod vexet, torqueat, cruciet. Horis paene omnibus sua heret cruciabilitas. O gemma nunc occasio, quam omne perdis pretium neglecta! Nihilominus tot pretiosissimas negligimus occasiones. *Ecce nunc, ecce tempus acceptabile, & dies salutis. Quae in re duo potissimum expendenda summamur subijcio.*

De occasione duo expendenda: 1. Occasionis indoles est, ut fugiat non illico arrepta.

2. Occasio ubi abierit in omnem aeternitatem non redibit.

I. Occasionis indoles haec est, ut fugiat non illico arrepta. Occasio enim est punctulum temporis ad ea, quae conducunt vel peragenda, vel providenda opportunum. Qui punctum illud temporis non tangit, procul ab ostio caeli per errorem abit. Idcirco Pittacus est septem Graeciae sapientibus prudenter monuit: *γυῖσθι χρόνον*. Nosce tempus. A momento pendet aeternitas, si ictus iste temporis negligatur, si tantulum offensum, si titubatumque sit, aeternitatis beatitudo intercidit. Serum est in mediis malis cavendi tempus.

II. Haec, & haec, & illa, & ista occasio, quae hac hebdomade, hoc die, hac hora, hoc temporis articulo veniunt, ubi abierit, in omnem aeternitatem non redibit. Alia forsitan, atque alia succedet, sed ea ipsa brevi avolutura. Hanc igitur hebdomadem, hunc diem, hanc horam, hunc ipsum temporis articulum fac tuum, tibi applica, lucrum tuum converte.

Apud inferos summi, ac immensi erit doloris, desperatissima poenitentiae optatissimos dies, tot optimas horas, tot imò menses, tot annos, tot commodissimas occasiones negligisse. Saepe nimium sunt voces illae: O si vel horulam, o si vel horulam partem! Serum est in mediis flammis dolendi tempus.

Idcirco quisque sibi ipse dicat: Nunc igitur orabo, nunc jejunabo, nunc stipem dabo, nunc adverte, quaeque tolerabo, idque haec die, hac hora. Quid die crastina, quid hebdomade altera, quid sequenti mense, quid anno proximo facturus, quam occasionem sim habiturus, incertissimum. Sed habeam sane occasionem, non erit ista, si eam neglexero, sed alia. Utar igitur praesente, occasionem hodiernam inutiliter elabi non sinam: quis novit, num securatura sit crastina, vel perendina. Hodie vocem Domini sequar, an eam Cras iterum sim auditurus inter futura, ideo inter incerta numerandum. *Ecce nunc tempus acceptabile. Dixi, nunc cepi.*

Ps. 76. v. 11.

CAPUT XIX.

Tobias junior orationis crebrae studiosissimus.

In nito matrimonio, datoque nuptiali epulo, conclave Raguel novis conjugibus habitandum assignavit. Tobias primitus in illud introductus, praecipionem sui comitis mente memoriter cepit revolvere. Ergo jecoris est pisce sumpti partem imposuit prunis, ad arcendum cacodemonem. Hic varie ponuntur quaestiones. 1. An per hepatis fumum expulsi sit daemon. 2. An ulla naturalis huic fumo efficientia sit tribuenda. 3. Possintne alia sensilia, exemplo hujus jecoris adversus daemones parari? 4. Quomodo & quare Asmodæus à Raphaelè sit apprehensus & ligatus? 5. Quo loco, quae de causâ, quamdiu ligatus sit Asmodæus? Sunt, qui ad plura talia exactè respondeant. Aliam hujus rei jam

Nicolaus Serrarius in c. 8. Tobiae, mihi p. 79.

A supra mentionem fecimus. * Jam nobis ad ista non vacat. Nec enim faciunt haec bonos, sed doctos. Hic autem cap. 12. rem vite discimus, non scholæ.

Tobias igitur Raguelis filiam, quam in conjugem jam duxerat, illustri pietatis argumento ad preces cohortatus: *Exurge, inquit, & deprecemur Deum hodie, & cras, & secundum cras*. Et ejus rei geminas addit rationes. 1. *Quia his tribus noctibus Deo jungimur*. 2. *Filii quippe sanctorum sumus, & non possimus ita conjungi sicut gentes, quae ignorant Deum. Surgentes autem pariter, instanter orabunt ambo simul*. E tanto precandi studio rectè asserimus: Tobias crebrae orationis studiosissimus. Hic explicandum, quâ ratione quotidie non semel dumtaxat, iterumque, sed saepius orandum.

S. I.

Liceat hic succinctâ catechesi quaerere: Quoties, mi Christiane, de die oras? num manè ac vespere, num quando dicumbis, aut è mensâ recedis? Quod si oras, quamdiu? an orationem ut ceremoniam capeffis, an verò ut debitum obsequium perficis? Da veniam, quod haec interrogem: plerumque ad precandum non perinde atque ad epulandum prompti sumus. Sed aurem jam accommoda. Primum, quod ad crebriores preces impellexit, est Tobiae cohortatio: *Exurge deprecemur Deum*. Surge, oremus, sed animo alacri, prompto, volenti & attento, quique hoc unum, quod agit, agat seridè. Rex David Salomonem filium ad templi structuram animans: Ego, inquit, lignorum & lapidum, ferri, argenti, & auri impendia paravi. *Surge igitur, & fac, & eris dominus meus tecum*. Creberrimè opus foret hominem languide precantem his talibus extimulare: Surge, torporem excute: cum Deo loquendum est: age, quod agis, & quidquid in te cogitationum, quidquid virium est, in hoc unum impende, ut attentè ores. *Quia Deo jungimur, inquit Tobias*. Ad intimam cum Deo conjunctionem nobilissimum est adjumentum oratio. Ubi raro aur perfunctoriè oratur, mens Deo non conjungitur.

II. Tempus ipsum tam matutinum, quam vespertinum, tam antemeridianum, quam pomeridianum orationis nos monet. An non æquissimum est, ut homo Christianus tam manè, quam vespere duo haec attentissimè commeditetur. 1. *Peracta est & ista nox*. Bonus Deus ad hunc usque diem me pervivere concessit. Quot hominum millia hac ipsâ nocte praeterita transierunt ad plures? Ego etiânum vivo. Ergo Domino meo, & Deo meo gratias omni jure debitas meminero.

2. Jam diem auspicor, quo, nisi me Deus tueatur ac dirigit, periculis & tentationibus plurimis expositus in exitum ruam. Quid enim mali vel dies unica invehere non potest? Perii, nisi dextera Numinis mihi opituletur. Topo igitur animo Deum precabor, ut me ducat, regat, custodiat. Absque divino praesidio nullus sum. Quod manè nobis, hoc & vespere praestandum, agenda gratia, deprecanda culpa per eum diem commissa, tranquilla nox efflagitanda. Hoc sanè & nobis ipsis & Deo debemus. Pari modo mensa precibus initianda, & inter preces deferenda. Non prius accumbendum, nec ante ab accubitu recedendum, nisi & praemisâ & subijunctâ oratione. Tam prandii, quam cenae, omnisque refectio-

nis exordium, & epilogus sit oratio. Verùm eò prolapsi sunt mores, ut multi Christianorum erubescant ad mensam stare, ac precari. Nimirum id officii pueris & puellis relinquant. Interim ipsi circumspiciunt, fabulantur, garrunt. Pudet agere Christianum. Hem veterendum prorsus stolidam & impiam! Omnes mendicabula sumus; omnibus ad Magni Regis ostium mendicanda est sportula. Hic nemo Rex, nemo Imperator eximius; nemo non succlamare cogitur: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie*. Quod si nescio quam opulentiam jacitare placeat, si elemosynas petere, datis gratias

Manh. 6. v. 11.

tias agere, mendiculum se profiteri verecundia sit & pudori, ad bestias ablegabimur: Itē pecudes ad vestra pascua, ad praesepia vestra, quae nec praevia precatione, nec postera, sacrat. Itē boves, & alini, cibum ingerite ventri, nil opus gratias referre Deo largitori. Nos aliter erudit Christus praecipit & exemplo. Nam cibum sumpturus, aut dīvisurus: Intuens in caelum benedixit & fregit. Nos frangimus; at verò intuitus in caelum, benedictio, gratiarum actio ubi est? Exurgite, deprecemur Deum, & cras, & omnibus vitā diebus.

§. I I.

III. P Rificis philosophis, & ipsi idololatri hoc solenne fuit, stas per diem temporibus venerari Deum. Pythagorae religiosa praecipit est. Salutate Auroram. Apollonius Thyaneus, teste Philostrato, suos docuit, ad Auroram cum Diis versandum: ita quidem, ut in lucis ortu cum Diis loquerentur, & Diis in progressu. Alexander Severus Imperator, quod Lampridius de illo prodit, matutinis horis in latario rem divinam faciebat. Non litigem, verò an falso Numini id praestiterit obsequii: illum certè veneratus est Deum, quem putarat esse verum. Illius mater Mammaea minime exosam habuit religionem Christianam, quae illo aeo, maxime hymnos antelucanos Christo canere solebat. Nunquid deteriores esse idololatri placet? Et nec diluculo, nec crepusculo, nec ad Luciferum, nec ad Hesperum, Deum precibus venerari, sed neque auroram, neque vespertinam cultui divino consecrare. Quot homines sunt languidae, imò sepulta pietatis, & pecudes potius, quam homines, qui diem ordiuntur & finiunt sine omni Dei & divinorum memoria? Nullae preces, nulla gratiarum actio, nulli ad eorum gemitus eunt. Manè calentem nidum aegre ac serò deserunt. E lecto ad laborem. Nec isti tamen pessimi sunt. Alii è lecto ad fabulas recta & ad nugas, alii ad jentaculum via proxima, aut ad ipsum prandium. Vix semifomnes oculos extiterunt, & jam cochlear aut cyathum manu tenent, aut jam ad abacum lusorium sedent, & fritillum movent, aut chartulas pictas miscent. Nimirum haec illorum sublucae sunt ad Deum aspirationes. Atqui hi prout diem incipiunt, ita eundem finiunt. Nempe qualis prologus, talis & epilogus est. Neglectis precibus & surgunt, & cubitum eunt. Diceret fessos à tritura boves in tramenta procumbere. Salutis nulla cogitatio, cura conscientiae nulla. Vix vestem excutunt, & raptim lectum insiliunt. Vix manè laciniam injiciunt, & ad sua vel negotia, vel otia indocta convolant profanissimi. Si deteriores illis esse non recusamus, tam manè, quam vesperti ad Deum vigilemus, principium mensae ac finem precibus frequentemus. Exurgamus & deprecemur Deum, quia sic jungimur Deo.

§. III.

IV. O Rationem tam matutinam, quam vespertinam, eam etiam, quae cibo praemitti & adungi solet, plurimum urgebant prisci Patres, nam istud una cum Christiana religione cepit, & adolevit. Tertullianus discretissime: Non prius, inquit, discumbitur, quam oratio ad Deum praestetur: Editur, quantum esurientes capiunt; bibitur, quantum pudicus est utilis, ita saturantur, ut qui meminerint etiam per noctem adorandum Deum sibi esse; ita fabulantur, ut qui sciant Dominum audire. Post aquam manalem & lumina, ut quisque de scripturis sanctis, vel de proprio ingenio potest, provocatur in medium Deo canere. Hinc probatur, quomodo biberit. Aequè oratio convivium dirimit: inde discitur non in catervas caesonum, neque in classes discursationem, nec in eruptiones laeciviarum, sed ad eandem curam modestie & pudicitiae, ut qui non tam eandem enaverint, quam disciplinam. In nostri aevi convivii benedictio praemittit solita plerumque est brevissima, gratiarum actio

Tou. II.

A nulla. Sed addens Septimius Florens: Plinius Secundus; inquit, cum provinciam regeret, damnatis quibusdam Christianis, quibusdam gradu pulsus, ipsa tamen multitudine perturbatus, quid de cetero ageret, consuluit tunc Traianum Imperatorem, allegans, praeter obsequium nationem non sacrificandi, nihil aliud se de sacris eorum comperisse, quam catus antelucanos ad canendum Christo & Deo. Ipsius Plinii Secundi verba sunt: Affirmabant autem hanc fuisse summam, ut culpa sua vel erroris, quod essent soliti stato die ante lucem convenire, carmenque Christo quasi Deo dicere secum invicem.

Ergo Christianorum olim proprium erat summo mane, idque ante lucem convenire & Christum Dominum sibi precibus in diem praesentem conciliare. Quod Chrysofomus frequenter non immeritò ac vehementer urgens: Hic sanè mihi, ait, & ad viros, & ad mulieres sermo est, flecte genua, ingemisce, ora Dominum, ut tibi misericors sit, imò insectetur nocturnis precibus. Et in exemplum monstrat David regem, qui mediis noctibus ad precandum surgere solebat. At dicis: Laboravi per diem multum, & non possum. Cavillum est, inquit Chrysofomus, & excusatio. Vide tot in castris excubites milites in pluviarum & nivium fœdissimis tempestatibus malè vestitos, ob vile stipendium, quod plerumque non accipiunt, sub dio vigilantes. Vide tot in urbibus opifices, lignarios & ferrarios fabros, futores, pistores, viatores, totque alios, quorum opus horà matutinà quartà jam fervet, quod adultà nocte deferuerunt. Et quorsum tam operose vigiliae? ad extundendam farinam, ad lucrandum panem. Si nihil aliud, ait Chrysofomus, erubescamus, quod nocturni vigiles ac custodes propter hominum leges loco citato obambulant in vigore clamantes, & in vicis euntes saepe compluuntur, vigentque propter te ac tuam salutem, pecuniarumque tuarum custodiam. Illi pro tuis pecuniis tantam habent curam, tu neque pro animà tuà. Quare ipse Christus pernoctavit in monte? Numne ut typos nobis fieret? Non autem hoc agitur, ut precando totas noctes pervigilemus, sed ut saltem ad principium & finem noctis preces repetamus. Hic vigila, flecte genua, Dominum ora. Exurge & deprecare Deum, quia sic jungeris Deo.

§. IV.

V. A D hoc ipsum orandi studium tot prophetarum vocibus excitamur. Rex David geminati regni curis intentus, negotii plenus, at verò nihilominus: Memor fui, ait, nocte nominis tui Domine. Medià nocte surgebam ad consistendum tibi. Nocte, inquit, nocte tui memor. Nox & amor, vinumque nihil moderate suadent: Vesper somniculosus, & xenter epulis fartus orationis studium non promovent. Nihilominus: Nocte, ait, memor fui nominis tui. Imò, Medià nocte surgebam ad consistendum tibi: sopor & quies mihi minimè tam chara, quin surgerem & orarem. Sed dicas: Quid magni, surrexisse hunc regem noctibus? Manè dormire potuit, dum libuit. Falleris, o bone, & imperitissime vigilias regias interpretaris. Nam audi: Praeveni, ait, in maturitate & clamavi: Praevenerunt oculi mei ad te diluculo, ut meditarer eloquia tua. Mane summo diem antevertens rex David cum Deo loquebatur. Et si is non urgeretur exemplis, quibus nostra somnolentia quot diebus excutatur. Haec, obsecro una cogitatio animum nostrum altè penetret: jam medià nocte, jam horà tertià, vel quartà matutinà vigilant complura millia hominum, qui aut itineribus, aut laboribus, aut studiis, aut precibus intenti sunt; ego non solus vigilo. Haec cogitatione Rex David sese impellere non potuit, tamen surrexit & oravit. Ita Jobus exurgens diluculo offerebat holocausta per singulos. Et una secum ad eandem vigilantiam alios cohortatus: Tu tamen, inquit, si diluculo consurrexeris ad Deum & omnipotentem fueris deprecatus, statim evigilabit ad te, & pacatum reddet habitaculum justitiae tuae. Dies cum Deo & ordiendus & finiendus, est. Su-

Hhh 1

est. Su-

Plin. Secund. lib. 10. epist. 101.

Chryf. 10. 3. hom. 26. in Acta, mibi pag. 334.

Chryf. 10. 3. loco citato.

5. A Pror. Phetatum vocibus.

Psal. 118. v. 55. & 62. Ovid. lib. 2. Amor.

Psal. 118. vers. 147. & 148.

Job 1. v. 5.

Idem cap. 8. v. 5. & 8.

est. Sumendum à Deo principium; omnis in eo finis claudendus; omnia Dei beneficia paratis gratis accipienda. Exurgite ergo, & deprecemur Deum, quia sic jungimur Deo.

9. V.

6. A. Serratore orbis Domino Jesu. Luc. cap. 6. vers. 12. Ambros. l. 5. scribitur quam debeas emulari. Quid enim te pro salute tuâ post initium.

Chrys. to. 3. inquit, si qua vos necessitas facit ire in agrum, vel ad vigiliâs progredi, quomodo per totam noctem vigilant. Toto anno Christi Nascens non pervigilari solet, sed nec tota. Sunt, qui vel herilis officii, vel aliter coacti surgant, sed eam noctem pane omnem lusuibus consumant. Sunt & alii, qui surgant, sed etiam inviti, hinc angulos querunt & latebras, ubi somno intemptivo indulgeant. Hinc jure Christus suum occinat. Sicine? Non potestis unâ horâ vigilare mecum? Vigilare & orare vel semel in anno his talibus nemo persuaserit. Pari modo plurimos nemo Tullius permoverit, ut vel unico Parasceves die, vel horam consueto somno detrahant, & ad matutinam de Christi cruciatibus cognitionem maturi convenient. Nec objurgationes, nec preces apud ejusmodi pecudes

Matt. c. 26. vers. 40.

VI. AD hoc ipsum precandi studium Servator Orbis, Dominus Jesus tempore nostrum suis tam præceptis, quam exemplis excitavit. Et erat, quod Lucas asserit, *pernoctans in oratione Dei*. Ambrosius hanc pervigilii orationis ideam noctantibus oculis opponens: *Species tibi datur, Christiane, inquit, forma præscribitur quam debeas emulari. Quid enim te pro salute tuâ facere convenit, quando pro te Christus in oratione pernoctat?* Illud Christiani frigidissimi argumentum est. Non tantum nec unquam quidem noctem, sed nec duas tresve horulas vel semel quidem pro Christo pervigilare velle. In conventualis nocturnis quam facile vigiletur? B

quidquam proficiunt; ab assuetis vel latum unguem abduci se non ferunt. Christiani sanè frigidissimi, aut profus mortui hæc signa sunt. Interim quotidianum est piscatoribus, poratoribus, lusoribus, amatoribus, saluatoribus, nonnumquam & factoribus, venatoribus, piscatoribus, viatoribus, aurigis, vectoribus, cursoribus, publicis, castrensibus excubitoribus & urbicis noctes pervigilare totas. Illi ad pictas chartulas, ad calicem, ad choreas, ad fabulas & tibias amatorias, isti ad vestes pro nuptiis aut funeribus suendas, ad furnum instruendum, ad feras indagandas, ad onera tranvehenda, ad litteras deferendas, noctibus totis sunt vigilantissimi. Et vos, ô Christiani torpidissimi, cum Christo horula vel unâ non potestis, imò non vultis vigilare. Vel horulæ pars matutinis & vespertinis precibus danda, prolixum vobis & nimium videtur, auspicari mensam, & claudere precationibus puerile censetur. Eone mali moris prolapsi sumus, ut molestum sit & grave, initium diei & exitum ritu Christiano dare? eone vitiositatis degeneravimus, ut etiam erubescamus Deo preces adhibere? Exurgite, & deprecemur Deum, quia sic Deo jungimur. *Præoccupemus faciem ejus in confessione*, quod David monet, & in Psalmis jubilemus ei. Priusquam alii hesternam crapulam edormiant, & stratis consurgant, divina nos obsequia paremus? Vigilemus ad Deum diluculo, nec vesperi sine Deo vigilare destinamus. Hoc nos Tobias, hoc Ratio, hoc ipsum Tempus, hoc sapientum voces, hoc exempla optimorum, hoc prisci Patres, hoc Prophetæ & Apostoli, hoc ipse Christus nos docet. Nimiùm indocile est discipuli, sub tor magistris nil proficere. Oratio nervus animi, caput omnis boni; Oratio nos Deo jungit. *Sine intermissione orate.*

PARS SECVNDA

CAPVT PRIMVM.

Tobias junior sanitatis à Deo impetranda cupidissimus.

Tob. cap. 8. v. 6. & 10.

OBIA & Sara matrimonio juncti tribus noctibus instanter orabant ambo simul, ut sanitas daretur eis. Orationis hæc erat formula: *Miserere nobis, Domine, miserere nobis, & consenscamus ambo pariter sani.* An non erant alia potius à Deo quam sanitas petenda? Petere valetudinem, sapiens petitio, quæ plurimum complectitur bñi. Et consenscamus, rogant ambo pariter sani. Quam amabilis sit thesaurus sanitas, à plurimis tamen neglectui habeatur, dissertatione hac exponendum.

§. I.

Sanitas est suavissimū vitæ condimentum. Vos, lambi.

Sanitas divinum maximè suavissimūque vitæ condimentum semper habitum. Qui sanus est, sat dives est, etsi se divitem esse nesciat. Metro veteri ferebatur:

*Quid sanitate vita habet præstantius?
Rectè valere, res est jucundissima.
O sanitas, nobis bonum tu maximum es!
Monsile nullum sanitate gratius.*

Latinis ad omnem epistolam solennissima coronis est, VALE. Hoc enim est dicere: Mi Domine, mi frater, mi amice inter corporis bona excellentius nullum est secundà valetudine, hanc tibi opto, vovebque, VALE. Ardens Tobias votum fuit: *Consenscamus ambo pariter sani.* Tanta sibi, quam conjugi longævam sanitatem pe-

tit. Multum profecto petiit, tamen rem corporis solum petierit. Quærit Theologorum princeps: *Utrum debeat aliquid determinatè à Deo petere?* Socrates olim censuit, nihil à Diis petendum, quàm ut bona tribuerent; ipsi enim sciunt, aiebat, quid cuique sit utile. Tobias rogat valetudinem prosperam velut adjumentum maximum ad rectè ac laudabiliter Deo servendum.

Reverà rale corporis bonum est valetudo, ut omnis ab eâ hilaritas vitæ ac voluptas pendeat. Omnia amica, grata omnia reddit sanitas: quid honores, aut quid opes absque sanitate magni conferunt? Mors est diuturna, voluptas quæ vivitur sine sanitate, vitæ. Valet regum delicia, si vitæ pedit vobis contubernium sanitatis. Ille verè vivit, qui det valet. Arabes dicere solebant: Sicut omnia, quæ ambrosii Cæli continet, à sole, sic voluptas omnis à valetudine dependet. Hominem ægrotum doloribus correptum, in argenteâ lecticâ, quam blandissimè componite, plura lectuli olorinæ sint mollissimæ, lecticam operiant phrygii operis cortina pretiosissimæ, apponantur exquisitissimi cibi, cerebrum Jovis, præstantissimum nedulæ ægrum mulceant suavissimis, hæc ægro sunt amara omnia; nil horum afficit. Lectus etsi mollissimus eum tamen urit, conopæum non delectat, cibus ac potus lelectissimus non exhilarat, nobilissima musica non recreat; fastidit æger & nauscat omnia, quia æger est.

Idcirco Pythagoras tria suasit à Diis petenda, formam, opes, sanitatem. Inter quæ optatissimum semper censetur sanitas, hoc quidem triplici gradu. Optimum & primum, Bene valere; alterum, formosum esse; tertium, divitias habere nullâ fraude quasitas. Ita inter hæc bona ducit agmen valetudo.

Sanitas, robur; quartum, opes non casâ, sed acervum ceruantes, scilicet justitiam.